

**Kalaallit Nunaat Namminiilivittoq Kalaallinut Inuiannut pillugu apeqquteqaat
aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut**
(Partii Naleqqamit Inatsisartunut ilaasortaaitai)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlerni suleqatigiinnermut Naalakkersuisoq)

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuummut saqqummiunneqartumut Naalakkersuisut qujassuteqarput.

Kalaallit Nunaata namminersulivinnissaa Inatsisartuni partiinit arfineq marlunnit partiit arfinillit kissaatigaat. Taamaattumillu Naalakkersuisut isumaqarput apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnermi pingaarnertut sammineqartoq tassaasariaqanngitsoq namminersulivinnissaq namminersulivinnginnissarluunniit pillugu oqallinneq. Tamatumunnga taarsiullugu Kalaallit Nunaata qanoq namminersulivinnissamik angusaqarsinnaanera taamatullu inissisimalernissaanut pilersaarusernerit iliuusissallu piviusunngortinnissaanut periarfissaasut oqaluuserineqartariaqarput.

Oqallinnermi matumani aallaavissatut naleqquttoq namminersorneq pillugu inatsimmi § 21-mi takuneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik aalajangerneq inuiaat kalaallit aalajangernerannik tunngaveqassasoq aalajangersakkami allassimavoq. Taamaattumillu taama aalajangiisoqassappat inatsisitigut aningaasaqarnikkullu suut tunngavigineqassanersut oqallisigissallugu naleqquttuavoq.

Partiit naalakkersuisooqataasut naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartut ”*Nunarput-ineriartorfiusoq-tamanut inissaqartitsisoq*”, tunngaviusumik inatsisissaq pillugu isumalioqatigiissitamik pilersitsinissaq Inatsisartut siusinnerusukkut aalajangigaat piviusunngortinniarlugu suliap ingerlateqqinneqarnissaa kissaatigaat.

Taamaattumillu tunngaviusumik inatsisissaq pillugu isumalioqatigiissitamik Naalakkersuisut pilersitsippat. Isumalioqatigiissitap suliassarissavaa Kalaallit Nunaannut namminersulersussamut atuuttussamik tunngaviusumik inatsisissamik imaqartumik isumaliutissiissusiornissaq. Isumalioqatigiissitap suliaminik naammassinninnerata kingorna isumaliutissiissutip inatsisissatullu siunnersuutip suliareqqinneqarnissaat Inatsisartut isummerfigissavaat, tassungalu ilanngullugu tunngaviusumik inatsisissamut siunnersuut – nutarteratarsinnaasoq – innuttaasunut taasisitsissutigineqassanersoq, kiisalu isumaliutissiissutip aammalu tunngaviusumik inatsisissamut siunnersuutip innuttaasunit qanoq annertutigisumik qanorlu oqallisigineqassanersoq isummerfigissallugu. Taamaalillunilu

Kalaallit Nunaata namminersulivinnissaanut inatsisitigut tunngavissaqarluarnissamut piareersaatitut suliat pisariaqartut aallartinneqareersut Naalakkersuisut isumaqarput.

Aningaasaqarnikkut tunngavigisassat eqqarsaatigalugit Naalakkersuisut ilaatigut Attassiinnarnissamut Inerikkiartortitsinissamullu pilersaarummi kiisalu aningaasaqarnikkut anguniakkani akuerineqartuni takorluukkamik ilusiliipput, tassalu Kalaallit Nunaat aningaasaqarnikkut imminut napatikkiartuaarnerulissasoq, aammalu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu naalagaaffimmit ataatsimoortumik tapiissutinik pinngitsuuisinnaajunnaarnissaq pingaarnertut anguniarneqassasoq.

Qimerluugaq tamanna piviusunngortinniaaraanni siullertut ilinniartitaanermut tunngasuni pitsaanernik angusaqartoqartariaqarpoq; ilinniarsimasut amerlanerulerpata anguniagaq oqinnerulissaaq aammalu naalagaaffimmit ataatsimoortumik tapiissutinik pilersorneqarunnaarnissamut aningaasaqarnikkut tunngavissiisalluni.

Taamaattumik nunanut allanut ilinniariartut ullut ilaanni uterunik ikiuussinnaanissaat Kalaallit Nunaata pisariaqartippaa. Tamatuma peqatigisaanik inuusuttuaqqat ilinniartitaanermik sulilernissamut piginnaangorsaataasumik aallartitsinissaat tamatumalu kingornagut aalajaallutik sulilernissaat pisariaqartipparput. Ullumikkut inuusuttuaqqat isumaginninnermut ikiorsiissutinik inuusuteqartut amerlapput sulisussanillu avataaneersunik tikisitsisarnerput annertuallaarujussuarluni. Namminiilivinniarutta kikkut tamarmik peqataatinneqarnissaat pisariaqarpoq.

Takorluugaq tamanna piviusunngortinneqassappat pisortat ingerlatsiviini aningaasaqarnerup inerikkiartortinneqarnera aamma annikillisinneqartariaqarpoq namminersortullu ingerlatsiviini naliusut siuariartortinneqartariaqarlutik. Tamatuma peqatigisaanik taama ineriartortitsineq nunatsinni inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut attassiniarnermik ajornartorsiutit annikillisinneqarnissaannut ilaasinnaavoq aammalu suliassa qarfinnik nutaanik naalagaaffimmit tigusinissamut aningaasanik atorneqarsinnaasunik pilersitseqataasinnaalluni. Naalagaaffimmit suliassa qarfinnik allanik tigusinissami pingaarnersiuiinikkut tunngavissat maanna suliarineqartut 2019-imi Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarummi allassimavoq. Tamanna ilaatigut “Suliassa qarfiit tiguneqarnissaat pillugu nassuiaat” 2018-imi ukiakkut ataatsimiinnerup ingerlanneqarnerani agguanneqartoq tunngavigalugu ingerlanneqassaaq. Isumannaatsumik pingaarnersiuiinermi tunngavissaqarneq aningaasanik tamatumunnga atorneqarsinnaasunik pilersitsineq ilutigalugu suliassa qarfinnik allanik tigusinissamut tunngavissiisinnaasoq Naalakkersuisut naatsorsuutigaat. Suliassa qarfiit tiguneqareersut namminersorneq pillugu inatsimmi ukiumoortumik tapiissutitut aalajangersarneqartut aqutigalugit ilaannakortumik ullumikkut aningaasalersorneqartunut, kiisalu suliassa qarfinnut naalagaaffimmit suli tiguneqanngitsunut aningaasanik atorneqarsinnaasunik nassaarniarnissaq unammilligassaavoq.

Aningaasaqarnikkut inerikkiartornissamik anguniakkat piviusunngortinnissaat pisariitsuunngilaq, tamatumani ingerlatsiveqarfinni pingaarutilinni tamani pitsaasumik aqunneqartumillu kiisalu pingaartumik ataqatigiissaartumik ineriartortitsinissaq pisariaqarmat. Aammami takorluukkap ukiumit ukiumut piviusunngortinneqarsinnaanera naatsorsuutigineqanngilaq, ataatsimoorlunili iliuuseqarnikkut pimoorussinikkullu piviusunngortinneqarsinnaalluni. Inuiaqatigiinni suliassa qarfinni qitiusuni arlalinni

sammivissaq kissatigisarput piviusunngortikkiartaariaqarparput taakkulu tunngavigalugit pingaarnersiulluta. Tamatumani takussaasunik angusaqartariaqarpugut, tassungalu ilanngullugu ilinniartitaanermut, suliffeqarnermut, inuussutissarsiornermut isumaginninnermullu suliassaqarfimmi ataatsimut siunnerfigisat aallaavigalugit kiisalu ilaatigut ineqarnermut attaveqaqatigiinnermullu suliassaqarfimmi aningaasaqarnikkut attanneqarsinnaasunik aningaasalersuinikkut sammivissaq kissaatigisarput ersarissunik angusaqarnitsigut piviusunngortikkiartaariaqarparput.

Kalaallit Nunaat aningaasaqarnikkut imminut napatinnerusoq anguniarlugu inuussutissarsiornermut ingerlatsivinnit pissarsiviusussatut neriuuteqarfigineqarfigineqarsimasoq tassaavoq aatsitassarsiornermut ingerlatsivik sulilu neriuuteqarfigineqarluni. Taamaattumillu aatsitassarsiornermut suliassaqarfik 1. januar 2010-mi tiguneqarmat Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit aningaasaqarneranni assersuutigalugu aatsitassarsiornerup sapinngisamik iluanaaruteqarfiginissaata qulakkeerneqarnissaanut aalajangersakkat atuutsinneqalerput. Tamanna qulakkeerneqarsinnaavoq suliffissatigut, nunatsinni suliffeqarfiit isumaqatigiissuteqarnerisigut aammalu aatsitassarsiornermik suliniutit nalitusaatit sapinngisamik Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarnissaasa qulakkeernerisigut. Ullumikkut aatsitassarsiornermik ingerlatsiviit assersuutigalugu aalisarnermut sanilliullugu annikitsuinnarmik pissarsiviusarput, neriuutigineqarporli aatsitassarsiorfiit ukiuni aggersuni amerlanerit ammarneqarnerisigut tamanna allannguuteqassasoq.

Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmi SDG-mik (tassa piujuartitsinissamik tunngaveqarluni ineriartortitsineq) anguniagaanik taaneqartunut atatillugu suliap tamatuma aamma aaqqissuunneqarnissaa Naalakkersuisunit ataatsimut isigalugu kissaatigineqarpoq. Naalagaaffiit Peqatigiit nunarsuarmi anguniakkanik pingaarnernik 17-inik suliaqarpoq, attanneqarsinnaasumik ineriartortitsinissamut sammiviliisinnaasut. Nunarsuarmi anguniakkat taakku tapertalerneqassapput anguniakkat ilaannik 169-inik uuttuutinillu 232-nik.¹ Taamaattorli anguniakkat ilaat takorluukkallu nunatsinni uagutsinnut naleqquttuunngillat, taamaattumillu takorluukkanik naleqquttunik, KPI-nik (Key Performance Indicator) taagorneqartunik aammalu nunatsinni suliniuteqarnitsinni anguniagaqarnermi malitassatut atorneqarsinnaasunik ineriartortitsinissamik suliassaqarpoq. Suliaq tamanna aallartinneqarpoq aammalu ukiuni aggersuni ingerlatiinnarneqarnissaa nukittorsarneqarnissaalu naatsorsuutigineqarluni.

Ingerlatsiveqarfinni suliassaqarfinnilu assigiinngitsuni iluarsartuusseqqinnerit iliuusissallu siunissaq ungasissoq isigalugu attanneqarsinnaasumik anguniagaqarfiunissaat pingaaruteqarpoq. Akisussaaffeqarfinni tigusinissamut aningaasanik atorneqarsinnaasunik peqarluni attanneqarsinnaasumik ineriartortitsinissaq aningaasaqarnikkullu imminut napatinnissaq qulakkeerniarlugu ingerlatsiveqarfinni pingaarutilinni tamani uppennarsarneqartunik tunngaveqarluni iliuusissat suliassat akimorlugit ataqatigiissaarinnissaq akulikitsumillu naliliisarnissaq qulakkiissavarput.

¹ <https://www.verdensmaalene.dk/fakta/verdensmaalene>

Tassunga atatillugu pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu akornanni ataqatigiittoqarnera oqallinnermi matumani pingaarnerusutigut Inatsisartunit aamma ilanngunneqassasoq Naalakkersuisut kissaatigaat. Taamaalilluni namminersulivinnissamut piginnaatitaanermik atuinerput nunap namminersortup attanneqarsinnaasumik ineriartornissaanut aningaasaqarnissaanullu suliassat innuttaasunit ataasiakkaanit ataatsimoortunillu ingerlannissaannut pisussaaffiliissaaq. Ineriartorneq kissaatigisarput nammineq piviusunngornaviangitsoq nassuerutigissavarput. Tamatuma peqatigisaanik pisussaaffinnik allanik aamma tiguisariaqarpugut.

Kalaallit Nunaata namminersortup akisussaaffigineqarnissaanut innuttaasut piomassuseqarnerat atuutereersoq, piomassuserlu taanna nunatta ineriartornera ilutigalugu annertusiartussasoq, Naalakkersuisut isumaqarput.

Taama oqaaseqarlutik apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissaq Naalakkersuisunit qilanaarinearpoq.